

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ที่มุ่งศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพและการบริโภคหมูกระทะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยยึดกรอบแนวคิด Health Belief Model ของ Becker และคณะ (1975) และการบริโภคหมูกระทะ โดยทำการศึกษาแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2543

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ในเดือนสิงหาคม 2543 และเป็นนักศึกษาที่เข้ารับประทานหมูกระทะ กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie และ Morgan (อ้างใน บุญชุมศรีสะอาด, 2535) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ดำเนินการโดย

1. สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการจัดแบ่งคณะของนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกันอยู่กลุ่มเดียวกัน และแต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกันในด้านสาขาวิชาของแต่ละคณะ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

ก. กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ ประกอบด้วย คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะเทคนิคการแพทย์

ข. กลุ่มมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ ประกอบด้วย คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิจิตรศิลป์ คณะบริหารธุรกิจ และคณะเศรษฐศาสตร์

ค. กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วย คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมเกษตร และคณะสัตวแพทยศาสตร์

2. สุ่มตัวอย่างออกมาจากแต่ละกลุ่มโดยวิธีการจับสลาก ได้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ได้คณะเทคนิคการแพทย์ กลุ่มที่ 2 ได้คณะศึกษาศาสตร์ และกลุ่มที่ 3 ได้คณะเกษตรศาสตร์

3. กำหนดจำนวนตัวอย่างจาก Krejeie และ Morgan (อ้างใน บุญชุม ศรีสะอาด, 2535) โดยจัดแบ่งเป็นสัดส่วน ได้คณะเกษตรศาสตร์ จำนวน 191 คน คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 106 คน คณะเทคนิคการแพทย์ จำนวน 73 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยใช้กรอบแนวคิดความเชื่อด้านสุขภาพ และการบริโภคหมูกระทะเป็นหลัก แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ เพศ คณะ ชั้นปีการศึกษา ค่าใช้จ่าย และการได้รับความรู้/คำแนะนำเกี่ยวกับอันตรายของอาหารที่ก่อให้เกิดมะเร็ง โรคหัวใจ พยาธิ และสารปนเปื้อน

ส่วนที่ 2 แบบวัดความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับการบริโภคหมูกระทะ ลักษณะแบบสอบถามมีลักษณะคำตอบ เป็นอัตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 3 อันดับ ซึ่งข้อมูลจะประกอบด้วย

1. การรับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากการบริโภคหมูกระทะ
2. การรับรู้ถึงความรุนแรง และผลกระทบของอาหารหมูกระทะ
3. การรับรู้ประโยชน์ในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการบริโภคหมูกระทะ
4. การรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันอันตรายจากการบริโภคอาหารหมูกระทะ
5. ปัจจัยร่วมต่างๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันผลกระทบจากการบริโภคหมูกระทะ

ลักษณะคำตอบเป็นอัตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ

เห็นด้วย หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็น และความเชื่อของท่านทุกประการ

ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็น และความเชื่อของท่านเพียงครั้งหนึ่ง

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็น และความเชื่อของท่าน

แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตัวเลือก ซึ่งข้อคำถามในแบบสอบถามความเชื่อด้านสุขภาพมีลักษณะทั้งทางบวกและลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงขึ้นอยู่กับคำถามดังนี้

ข้อความที่มีลักษณะทางบวก

เห็นด้วย	คะแนน	3
ไม่เห็นด้วย	คะแนน	2
ไม่แน่ใจ	คะแนน	1

ข้อความที่มีลักษณะทางลบ

เห็นด้วย	คะแนน	1
ไม่เห็นด้วย	คะแนน	2
ไม่แน่ใจ	คะแนน	3

จากแบบสอบถาม มีคำถามทั้งหมด 19 ข้อ มีคำถามด้านลบ 11 ข้อ คำถามด้านบวก 8 ข้อ ค่าคะแนนที่เป็นไปได้ 19-57 คะแนน

ระดับความเชื่อด้านสุขภาพ โดยยึดตามคะแนนจริงและแบ่งกลุ่ม พิจารณาจาก

คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด

3

ระดับความเชื่อด้านสุขภาพ พิจารณาจากคะแนนจริงของกลุ่มตัวอย่างได้เกณฑ์ดังนี้
 คะแนน 36.00-42.00 คะแนน หมายความว่า มีความเชื่อด้านสุขภาพต่ำ
 คะแนน 43.00-50.00 คะแนน หมายความว่า มีความเชื่อด้านสุขภาพปานกลาง
 คะแนน 51.00-57.00 คะแนน หมายความว่า มีความเชื่อด้านสุขภาพดี

ส่วนที่ 3 แบบวัดการบริโภคหมูกระทะ ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

3.1 สอบถามเกี่ยวกับการบริโภคหมูกระทะ มีลักษณะข้อคำถามเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกบริโภคหมูกระทะ ความถี่ในการบริโภค รูปแบบการบริโภค ลักษณะเนื้อปิ้งย่าง การบริโภคผัก ลักษณะผักและการปนเปื้อนที่พบในผัก อาหารประเภทข้าว แป้ง อาหารที่จะหยุดบริโภค บุคคลที่ร่วมบริโภค ลักษณะร้านที่เลือกร้านที่เลือกบริโภค และค่าใช้จ่าย คำถามมีทั้งปลายปิดและปลายเปิด

3.2 สอบถามเกี่ยวกับปริมาณและความถี่ของชนิดอาหารหมูกระทะในการบริโภคหมูกระทะแต่ละครั้ง

ปริมาณอาหาร การให้คะแนนจะพิจารณาแยกตามหมวดอาหาร และใช้ข้อกำหนดปริมาณสารอาหารประจำวันของคนไทย (Thai RDA) คือ

หมวดเนื้อสัตว์ เกณฑ์การให้คะแนนคือ

ถ้าบริโภคอาหารประเภทเนื้อสัตว์เท่ากับเกณฑ์หรือมากกว่าเกณฑ์ คะแนนเท่ากับ 0

ถ้าบริโภคอาหารประเภทเนื้อสัตว์น้อยกว่าเกณฑ์ คะแนนเท่ากับ 1

หมวดไขมัน พิจารณาจาก

1. บริโภคเนื้อหมูติดมัน และมันหมู

2. บริโภคอาหารหมวดเนื้อสัตว์มากกว่าเกณฑ์

ถ้าอยู่ใน 2 กรณีนี้ หรือข้อใดข้อหนึ่ง ให้คะแนนเท่ากับ 0

ถ้าไม่อยู่ในเกณฑ์ทั้ง 2 ข้อ ให้คะแนนเท่ากับ 1

หมวดโคเลสเตอรอล พิจารณาจาก

1. บริโภคปลาหมึก เครื่องในสัตว์ มากกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์

2. บริโภคเนื้อสัตว์อื่นๆ รวมกัน มากกว่าเกณฑ์ 3 ชนิดขึ้นไป

ถ้าอยู่ใน ข้อใดข้อหนึ่ง ใน 2 กรณีนี้ ให้คะแนนเท่ากับ 0

ถ้าไม่อยู่ในกรณีดังกล่าว ให้คะแนนเท่ากับ 1

หมวดแป้งและผลิตภัณฑ์ เกณฑ์การให้คะแนน

บริโภคมากกว่าหรือเท่ากับ $1\frac{1}{2}$ ถ้วยตวง ให้คะแนนเท่ากับ 0

บริโภคปริมาณน้อยกว่า $1\frac{1}{2}$ ถ้วยตวง ให้คะแนนเท่ากับ 1

หมวดผัก เกณฑ์การให้คะแนน

บริโภคมากกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์ มากกว่า 2 ชนิด ให้คะแนนเท่ากับ 1

บริโภคน้อยกว่าเกณฑ์ น้อยกว่า 3 ชนิด ให้คะแนนเท่ากับ 0

หมวดผลไม้ เกณฑ์การให้คะแนน

บริโภค ให้คะแนนเท่ากับ 1

ไม่บริโภค ให้คะแนนเท่ากับ 0

หมวดขนมหวาน เกณฑ์การให้คะแนน

บริโภค ให้คะแนนเท่ากับ 1

ไม่บริโภค ให้คะแนนเท่ากับ 0

การปรุงอาหาร ประกอบด้วย

เนื้อสัตว์ที่ปิ้ง ไหม้ เกรียม บริโภคทุกครั้ง คะแนน 0

บริโภคบางครั้ง คะแนน 0

ไม่บริโภค คะแนน 1

เนื้อสัตว์ที่ปิ้งพอสุก	บริโภครทุกครั้ง	คะแนน	1
	บริโภครบางครั้ง	คะแนน	0
	ไม่บริโภคร	คะแนน	0
เนื้อสัตว์ที่ปิ้งสุก ๆ ดิบ ๆ	บริโภครทุกครั้ง	คะแนน	0
	บริโภครบางครั้ง	คะแนน	0
	ไม่บริโภคร	คะแนน	1
คุณภุมิของอาหาร ประกอบด้วย			
อาหารที่ร้อนจัด	บริโภครทุกครั้ง	คะแนน	0
	บริโภครบางครั้ง	คะแนน	0
	ไม่บริโภคร	คะแนน	1
อาหารที่อุ่น ๆ	บริโภครทุกครั้ง	คะแนน	1
	บริโภครบางครั้ง	คะแนน	0
	ไม่บริโภคร	คะแนน	0
อาหารที่เย็นแล้ว	บริโภครทุกครั้ง	คะแนน	0
	บริโภครบางครั้ง	คะแนน	0
	ไม่บริโภคร	คะแนน	1
ประเภทเครื่องดื่ม ประกอบด้วย			
น้ำเปล่า	ดื่มทุกครั้ง	คะแนน	1
	ดื่มบางครั้ง	คะแนน	0
	ไม่ดื่ม	คะแนน	0
น้ำอัดลม	ดื่มทุกครั้ง	คะแนน	0
	ดื่มบางครั้ง	คะแนน	0
	ไม่ดื่ม	คะแนน	1
น้ำหวาน	ดื่มทุกครั้ง	คะแนน	0
	ดื่มบางครั้ง	คะแนน	0
	ไม่ดื่ม	คะแนน	1
น้ำผลไม้	ดื่มทุกครั้ง	คะแนน	1
	ดื่มบางครั้ง	คะแนน	0
	ไม่ดื่ม	คะแนน	0

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	ดื่มทุกครั้ง	คะแนน	0
	ดื่มบางครั้ง	คะแนน	0
	ไม่ดื่ม	คะแนน	1
ชา กาแฟ	ดื่มทุกครั้ง	คะแนน	0
	ดื่มบางครั้ง	คะแนน	0
	ไม่ดื่ม	คะแนน	1

คะแนนที่เป็นไปได้ ระหว่าง 0-20 คะแนน

คะแนนระดับการบริโภคหมูกระทะ โดยยึดตามคะแนนจริงและแบ่งกลุ่ม พิจารณาจาก

คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด

3

ระดับการบริโภคหมูกระทะ อ้างอิงจากคะแนนจริงของกลุ่มตัวอย่างได้เกณฑ์ดังนี้

คะแนน 2.00-6.70 คะแนน หมายความว่า มีการบริโภคหมูกระทะในระดับไม่ดี

คะแนน 6.80-11.30 คะแนน หมายความว่า มีการบริโภคหมูกระทะดีปานกลาง

คะแนน 11.40-16.00 คะแนน หมายความว่า มีการบริโภคหมูกระทะในระดับดี

ความถี่การบริโภคชนิดของอาหารหมูกระทะ แบ่ง เป็น 3 ช่วง

ทุกครั้ง หมายความว่า ท่านบริโภคอาหารชนิดนั้นทุกครั้ง ที่มาบริโภคหมูกระทะ

นาน ๆ ครั้ง หมายความว่า ท่านบริโภคอาหารชนิดนั้นเป็นบางครั้งที่มาบริโภคหมูกระทะ

ไม่บริโภค หมายความว่า ท่านไม่เคยบริโภคอาหารชนิดนั้นเลย เมื่อมาบริโภคหมูกระทะ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ความเชื่อด้านสุขภาพ และการบริโภคหมูกระทะ ให้ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1. อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์	1 ท่าน
2. นักโภชนาการ	1 ท่าน
3. นักวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ	1 ท่าน
4. นักสถิติและประเมินผล	1 ท่าน

ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และการใช้ภาษา หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้มีความชัดเจนขึ้น

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้ศึกษานำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวน 30 ราย แล้วนำแบบสอบถามไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75 ในแบบวัดความเชื่อด้านสุขภาพ และใช้การทดสอบความเชื่อมั่นส่วนการบริโภคน้ำโดยการทดสอบซ้ำ (test-retest method) แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ได้สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นมีค่า .76

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอเข้าเก็บข้อมูลโดยการขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และจำนวนของข้อมูลให้ได้ตามที่กำหนด
3. นำแบบสอบถามมาลงรหัส เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลสถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS 7.5 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences 7.5 for Windows)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและผ่านการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลแต่ละส่วนแล้ว นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS 7.5 for Windows โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และการบริโภคหมูกระทะ โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ
2. ระดับความเชื่อด้านสุขภาพ และการบริโภค โดยยึดหลักคะแนนจริงและแบ่งกลุ่มใช้ สูตร

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{}$$

3

3. เปรียบเทียบความแตกต่าง ความเชื่อด้านสุขภาพ และการบริโภคหมูกระทะ ระหว่างเพศชาย และเพศหญิง ทดสอบโดยใช้ t-test

4. เปรียบเทียบความแตกต่าง การบริโภค และความเชื่อด้านสุขภาพ ตามคณะ ชั้นปี การศึกษา และค่าใช้จ่ายทดสอบโดยใช้ One way ANOVA

5. ทดสอบโดยใช้ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพและการบริโภค หมูกระทะ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University